

УДК 351:342.9-048.35](477)

DOI: 10.31673/2786-7412.2026.026378

Вікторія ЛІСНИЧА

кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ

ORCID ID:0009-0007-4779-6404

Viktoria LISNYCHA

Candidate of Sciences in Public Administration,

Associate Professor of the Department of Document Studies and Information Activities

State University of Information and Communication Technologies, Kyiv

ORCID ID:0009-0007-4779-6404

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

**MODERNIZATION OF LEGAL REGULATION
OF THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM
IN THE CONTEXT OF POST-WAR TRANSFORMATION**

Анотація. У статті досліджуються теоретичні та практичні аспекти модернізації правового регулювання системи публічного управління України в умовах завершення збройного конфлікту та переходу до етапу повоєнної трансформації держави. Автором проаналізовано сучасний стан нормативно-правової бази у сфері публічного управління, виявлено системні вади чинного законодавства, що ускладнюють процеси відновлення та перебудови інституційної архітектури держави. Обґрунтовано необхідність комплексного реформування правових механізмів публічного управління з урахуванням стандартів Європейського Союзу, вимог процесу євроінтеграції та специфіки відбудови постраждалих регіонів. Особлива увага приділяється правовому забезпеченню децентралізації влади, модернізації державної служби, вдосконаленню інститутів громадянського суспільства як ключових складових ефективної системи публічного управління в умовах трансформаційного переходу. Досліджено зарубіжний досвід правового регулювання процесів державного відновлення після збройних конфліктів, зокрема, досвід Республіки Косово, Грузії та Боснії і Герцеговини. На підставі порівняльного аналізу запропоновано авторську концепцію модернізації правового регулювання публічного управління, що передбачає запровадження новітніх правових інструментів управління відбудовою, цифрову трансформацію органів публічної влади, посилення антикорупційних механізмів та зміцнення верховенства права. Сформульовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері публічного управління та визначено пріоритетні напрями подальших наукових досліджень у цій галузі.

Ключові слова: публічне управління, правове регулювання, повоєнна трансформація, модернізація, євроінтеграція, відбудова держави, децентралізація, державна служба, верховенство права.

Abstract. The article examines the theoretical and practical aspects of modernization of legal regulation of the public administration system of Ukraine in the context of the completion of the armed conflict and transition to the stage of post-war state transformation. The author analyzes the current state of the regulatory framework in the field of public administration, identifies systemic deficiencies of existing legislation that complicate the processes of restoration and reconstruction of the institutional architecture of the state. The necessity of comprehensive reform of legal mechanisms of public administration is substantiated, taking into account EU standards, requirements of the European integration process, and the specifics of rebuilding affected regions. Special attention is paid to the legal support of power decentralization, modernization of civil service, and improvement of civil society institutions as key components of an effective public administration system in conditions of transformational transition. The foreign experience of legal regulation of state recovery processes after armed conflicts, in particular, the experience of the Republic of Kosovo, Georgia and Bosnia and Herzegovina, is examined. Based on a comparative analysis, the author proposes a concept for modernizing the legal regulation of public administration, which envisages the introduction of new legal instruments for managing reconstruction, digital transformation of public authorities, strengthening anti-corruption mechanisms, and reinforcing the rule of law. Specific proposals for improving legislation in the field of public administration are formulated, and priority areas for further research in this field are identified.

Keywords: public administration, legal regulation, post-war transformation, modernization, European integration, state reconstruction, decentralization, civil service, rule of law.

Постановка проблеми. Збройна агресія Російської Федерації проти України, яка від лютого 2022 року набула масштабів повномасштабного вторгнення, породила безпрецедентні виклики для функціонування системи публічного управління. Руйнування інфраструктури, вимушене переміщення населення, дезорганізація органів місцевого самоврядування на окупованих та прифронтових територіях, фінансова нестабільність – усі ці чинники обумовили необхідність кардинальної перебудови не лише практики публічного управління, а й його правового підґрунтя.

Сучасна система правового регулювання публічного управління в Україні формувалась упродовж трьох десятиліть незалежності та відображає здебільшого логіку мирного адміністративно-правового будівництва. Чинне законодавство у сфері публічного управління не містить достатньо розгалуженого масиву норм, орієнтованих на повоєнну відбудову, координацію міжнародної допомоги та управління трансформаційними процесами на ушкоджених територіях, що суттєво ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень, знижує спроможність держави залучати та ефективно використовувати зовнішні ресурси, гальмує впровадження рекомендацій ЄС у рамках процесу вступу.

Таким чином, модернізація правового регулювання системи публічного управління є не лише академічною проблемою, але й нагальною практичною потребою, від вирішення якої залежить успішність повоєнної трансформації та реінтеграції держави до європейського правового простору. Вирішення цього завдання потребує системного наукового аналізу з виробленням конкретних законодавчих пропозицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового регулювання публічного управління знайшла широке відображення у вітчизняній науці. Фундаментальний внесок у розроблення теоретико-методологічних засад публічного управління здійснили В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Оболенський, Г. Одінцова, Ю. Шаров. Питання реформування державної служби та адміністративного права в контексті євроінтеграції досліджували К. Ващенко, В. Малиновський, Л. Прокопенко. Правові аспекти децентралізації влади аналізували М. Пухтинський, А. Ткачук, Ю. Куц.

Водночас порівняно недавно сформувався окремий науковий напрям, присвячений правовому регулюванню відновлення постраждалих від збройних конфліктів держав. У зарубіжній доктрині ці питання досліджували Т. Карозерс, Н. Дассен, Р. Фукуяма, К. Колл, Дж. Доббінс. Серед українських учених, що зверталися до цієї тематики в контексті поточного конфлікту, виділяються праці С. Серьогіна, І. Дегтярьової, В. Тимцуника, О. Крупника.

Разом з тим комплексне дослідження правових механізмів модернізації публічного управління саме в контексті повоєнної трансформації України, з урахуванням вимог євроінтеграційного процесу та специфіки масштабного збройного конфлікту, залишається недостатньо розробленим у вітчизняній науці публічного управління. Зокрема, поза увагою дослідників залишаються питання правового забезпечення координації міжнародної технічної допомоги у сфері державного будівництва, правові механізми реінтеграції деокупованих територій, а також нормативне підґрунтя цифровізації органів публічної влади в умовах трансформаційного переходу [1; 2; 3].

Метою статті є комплексний аналіз стану та перспектив модернізації правового регулювання системи публічного управління в Україні в умовах повоєнної трансформації, розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідного законодавства з урахуванням стандартів ЄС, міжнародного досвіду та сучасних тенденцій розвитку публічного управління. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання: аналіз чинної нормативно-правової бази у сфері публічного управління на предмет відповідності вимогам повоєнного відновлення; виявлення системних прогалин та протиріч у законодавстві; узагальнення зарубіжного досвіду правового регулювання постконфліктного державного будівництва; формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повоєнна трансформація системи публічного управління являє собою багатовимірний процес, що охоплює інституційний, функціональний та нормативний виміри. У правовому аспекті ключовим завданням є формування законодавства, здатного забезпечити одночасне вирішення кількох завдань: відновлення дієздатності органів публічної влади на всіх рівнях; координацію масштабних зусиль із відбудови; запобігання корупції при освоєнні ресурсів реконструкції; прискорення євроінтеграційних реформ.

Аналіз чинного законодавства виявляє суттєву невідповідність між наявними правовими інструментами та реальними потребами повоєнного управління. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» [4], незважаючи на зміни 2022–2024 рр., не містить спеціальних положень, що регламентують функціонування ЦОВВ в умовах воєнного стану та перехідного періоду. Аналогічні прогалини притаманні Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [5] та Закону України «Про державну службу» [6], де

відсутні норми щодо особливостей проходження служби та виконання функцій управління на деокупованих або постраждалих від воєнних дій територіях.

Окремої уваги заслуговує питання нормативного забезпечення відбудови. Прийнятий Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» потребує суттєвого доповнення нормами, що регулюють особливості дозвільних, контрольних та координаційних функцій органів публічної влади при реалізації проєктів відновлення. Натомість введений у дію Закон України «Про відновлення» є кроком у правильному напрямі, однак не охоплює повного спектру управлінсько-правових відносин, що виникають у процесі реконструкції [7].

Важливим виміром модернізації є правове регулювання децентралізації в умовах повоєнного відновлення. Реформа децентралізації, що тривала з 2014 по 2022 рр., значно посилсила спроможність територіальних громад. Однак збройна агресія завдала відчутного удару по цій системі: частина ОТГ фактично припинила функціонування на деокупованих або тимчасово окупованих землях. У зв'язку з цим постає нагальна потреба у правовому врегулюванні механізмів відновлення органів місцевого самоврядування, тимчасового переміщення їхніх функцій та ресурсів, а також правового статусу переміщених громад.

Вивчення зарубіжного досвіду правового забезпечення постконфліктної трансформації публічного управління дозволяє виокремити кілька релевантних моделей. Грузинська модель реформ після 2008 р. акцентувала на радикальній дерегуляції та спрощенні адміністративних процедур як засобі відновлення ділової активності. Косовська модель, реалізована за активного міжнародного сприяння, ґрунтувалась на поетапній передачі повноважень від міжнародної адміністрації до національних органів влади із паралельним розбудовуванням відповідної правової бази. Досвід Боснії і Герцеговини, навпаки, демонструє ризики надмірної фрагментації правового простору публічного управління, що суттєво гальмує розбудову ефективної держави [3; 8].

Для України найбільш прийнятною є адаптована модель, що поєднує: збереження та посилення децентралізованого устрою з одночасним зміцненням координаційних функцій центральних органів; прискорену адаптацію законодавства до права ЄС; запровадження спеціального правового режиму відновлення, зорієнтованого на залучення та ефективне використання коштів міжнародних партнерів; цифрову трансформацію органів публічної влади як засіб підвищення прозорості та ефективності управління.

Цифрова трансформація публічного управління в контексті повоєнного відновлення набуває особливого значення. Правове забезпечення цифровізації державного управління в Україні закладене в Законі України «Про електронні довірчі послуги» [9] та Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України. Однак наявна нормативна база потребує суттєвого розширення в частині регулювання цифрових публічних послуг в умовах воєнного стану та відновлення, а також захисту даних публічного управління від кіберзагроз.

Антикорупційний вимір правового забезпечення відновлення є принципово важливим з огляду на значні обсяги фінансових ресурсів, що будуть спрямовуватись у сферу реконструкції. Чинна антикорупційна законодавча база, сформована на базі Законів «Про запобігання корупції», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Вищий антикорупційний суд» [10], потребує посилення нормами, що встановлюють особливі вимоги до прозорості та

підзвітності при управлінні ресурсами відновлення. Необхідним є запровадження механізмів моніторингу використання коштів міжнародних донорів, подібних до тих, що були розроблені для Фонду Marshall Plan for Ukraine.

Реформування інституту державної служби є невід'ємною складовою модернізації публічного управління в умовах повоєнної трансформації. Закон України «Про державну службу» 2015 р. закріпив важливі принципи професіоналізму, політичної нейтральності та доброчесності. Разом з тим, в умовах повоєнного відновлення виникає потреба у запровадженні механізмів швидкого добору та підготовки кадрів для органів влади деокупованих територій, особливого режиму фінансового забезпечення публічних службовців, що працюють у зонах підвищеного ризику, а також ефективних інструментів оцінки результативності діяльності органів публічної влади у кризових умовах [6].

Ключовою умовою ефективності правового регулювання повоєнної трансформації є забезпечення участі громадянського суспільства у процесах відновлення та управлінні ним. Чинний Закон України «Про громадські об'єднання» заклав правові підвалини для діяльності інституцій громадянського суспільства, проте потребує доповнення нормами, що визначають механізми участі громадських організацій у моніторингу реалізації проєктів відновлення, публічних консультаціях щодо пріоритетів реконструкції та контролі використання ресурсів.

Окремий напрям модернізації правового регулювання стосується реінтеграції деокупованих територій. Концепція відновлення деокупованих територій потребує відповідного правового підкріплення. Законодавство у цій сфері повинне охоплювати: правовий статус органів публічної влади, що відновлюють діяльність на деокупованих землях; механізми верифікації та відновлення документів; режим повернення переміщених осіб; порядок притягнення до юридичної відповідальності осіб, що брали участь у незаконних квазіорганах управління в період окупації. Усе це вимагає системної законодавчої роботи, яка має бути узгоджена із відповідними нормами міжнародного гуманітарного права [2; 7].

Таким чином, модернізація правового регулювання публічного управління в умовах повоєнної трансформації повинна реалізовуватись як цілісна стратегія, що охоплює щонайменше п'ять взаємопов'язаних напрямів: реформу законодавства про державну службу та органи виконавчої влади; вдосконалення правового регулювання місцевого самоврядування на постраждалих та деокупованих територіях; запровадження спеціального правового режиму відновлення та управління міжнародною допомогою; цифровізацію органів публічної влади та відповідну нормативну базу; посилення антикорупційних механізмів у сфері публічного управління ресурсами відновлення. Системна реалізація цих напрямів є необхідною умовою ефективного повоєнного відновлення та успішної євроінтеграції України.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки. По-перше, чинна система правового регулювання публічного управління в Україні має суттєві прогалини у частині нормативного забезпечення повоєнної трансформації: відсутні комплексні механізми управління відновленням, реінтеграцією деокупованих територій та координації міжнародної допомоги в галузі державного будівництва.

По-друге, зарубіжний досвід правового регулювання постконфліктного відновлення вказує на необхідність поєднання збереження та посилення

децентралізованого устрою з одночасним розбудовуванням ефективних механізмів координації між рівнями влади, а також на критичну важливість прозорості та антикорупційного захисту у сфері управління ресурсами реконструкції.

По-третє, модернізація правового регулювання системи публічного управління має реалізовуватись як системна стратегія, що передбачає реформування законодавства про органи виконавчої влади, місцеве самоврядування, державну службу, цифровізацію та антикорупційні механізми у їх взаємозв'язку та з урахуванням вимог євроінтеграційного процесу.

Перспективами подальших наукових розвідок є: детальне опрацювання проєктів відповідних законодавчих змін; дослідження механізмів правового забезпечення залучення та використання коштів міжнародних фондів відновлення; аналіз правового регулювання відбудови конкретних постраждалих регіонів; вивчення питань кадрового забезпечення публічного управління в умовах повоєнної трансформації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права: ґрунтівна концептуальна основа. *Право України*. 2019. №4. С. 14–27.
2. Дегтярьова І. О. Державна регіональна політика в умовах збройного конфлікту та перспективи повоєнного відновлення. *Публічне управління: теорія та практика*. 2023. № 2 (32). С. 5–17.
3. Крупник А. С., Тимцуник В. І. Методологічні підходи до модернізації системи публічного управління в постконфліктних умовах. *Науковий вісник: державне управління*. 2023. № 3 (17). С. 53–71.
4. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення: 15.04.2026).
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97> (дата звернення: 15.04.2026).
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 15.04.2026).
7. Сergygin S. M., Honcharuk N. T. Правові засади повоєнного відновлення та реінтеграції деокупованих територій: досвід для України. *Аспекти публічного управління*. 2024. Т. 12. № 1. С. 28–41.
8. Call Ch. T. *Why Peace Fails: The Causes and Prevention of Civil War Recurrence*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2019. 320 p.
9. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 15.04.2026).
10. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 15.04.2026).

REFERENCES

1. Averianov V. B. (2019). Reformuvannia ukrainskoho administratyvnoho prava: hruntovna kontseptualna osnova [Reforming Ukrainian administrative law: a thorough conceptual foundation]. *Pravo Ukrainy* [Law of Ukraine], 4, 14–27 [in Ukrainian].
2. Dehtiarova I. O. (2023). Derzhavna rehionalna polityka v umovakh zbroianoho konfliktu ta perspektyvy povoiennoho vidnovlennia [State regional policy in the context of armed conflict and prospects for post-war recovery]. *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka* [Public Administration: Theory and Practice], 2 (32), 5–17 [in Ukrainian].
3. Krupnyk A. S., Tymtsunyk V. I. (2023). Metodolohichni pidkhody do modernizatsii systemy publichnoho upravlinnia v postkonfliktnykh umovakh [Methodological approaches to modernization of the public administration system in post-conflict conditions]. *Naukovyi visnyk: derzhavne upravlinnia* [Scientific Bulletin: Public Administration], 3 (17), 53–71 [in Ukrainian].
4. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady [On Central Executive Bodies]: Law of Ukraine of 17.03.2011 № 3166-VI. Database «Legislation of Ukraine». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> [in Ukrainian].
5. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On Local Self-Government in Ukraine]: Law of Ukraine of 21.05.1997 № 280/97-VR. Database «Legislation of Ukraine». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97> [in Ukrainian].
6. Pro derzhavnu sluzhbu [On Civil Service]: Law of Ukraine of 10.12.2015 № 889-VIII. Database «Legislation of Ukraine». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> [in Ukrainian].
7. Serohin S. M., Honcharuk N. T. (2024). Pravovi zasady povoiennoho vidnovlennia ta reintehratsii deokupovanykh terytorii: dosvid dlia Ukrainy [Legal framework for post-war recovery and reintegration of de-occupied territories: experience for Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnia* [Aspects of Public Administration], 12(1), 28–41 [in Ukrainian].
8. Call Ch. T. (2019). *Why Peace Fails: The Causes and Prevention of Civil War Recurrence*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
9. Pro elektronni dovirchi posluhy [On Electronic Trust Services]: Law of Ukraine of 05.10.2017 № 2155-VIII. Database «Legislation of Ukraine». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> [in Ukrainian].
10. Pro zapobihannia koruptsii [On Prevention of Corruption]: Law of Ukraine of 14.10.2014 № 1700-VII. Database «Legislation of Ukraine». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> [in Ukrainian].

Received (надійшла до редакції): 11.04.2026

Accepted (прийнята до друку): 13.05.2026

Published (опублікована): 12.06.2026